

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marastorda, Torda-aranyos és Udvarhely-
vármegyék partaktól független, székely érdekű újság

Előfizetési ár: egész évre 10 K, félévre 5 K.
negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdeté-
sek díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyud-
varhely, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta-
takarékpénztári csekk- és kliringszámla 10489. sz.

Levél a harctérre és itthonra.

Levelt kaptunk az olasz harctér-
ről. Küldötték pedig a 61-ik (temes-
vári) gy. e. és a beosztott 82-es
(székelyudvarhelyi) ezredbeliek pio-
nir-tisztjei. A levél így szól:

A „Székelyország” t szerkesztő-
ségének Székelyudvarhely.

Olasz harctér, 1915. okt. 24.

Határtalan lelkesedést
öntött katonánkba a kül-
dött két „Székelyország”. Az
a kedves gondoskodás,
mellyel szeretett bakáinkkal
az otthon történetek is köz-
lik, hozzájárul ahhoz, hogy
gyalázatos ellenségünk le-
győzésében, oroszlanokká
válnak. Megmutatta ezt leg-
utolsó fényes győzelmünk is,
mellyel az óriási tulsulyban
levő ellenséget nemcsak visz-
sza kergettük, de annak oly
vesztést okoztunk, hogy
tartózkodni fog a további tá-
madástól, mert ilyen ércfa-
lat, nem lehet ledönteni.

Hazafias üdvözléssel:

Halle Henrik, Letsch Lajos,
61-es zászlós. 82-es hadapród.
Filep Aladár,
82-es medikus.

Harcoló Testvérek!

Az Önök megtisztelő sorait
hálás köszönettel vettük. Elis-
merésük igen jól esett, mert
abból látjuk, hogy helyes, jó
uton járunk...

Lelkesedést, önbizalmat és
végtelen kitartást szeretnénk ön-
teni a „Székelyország” min-
den egyes betűjével dicsőség-
gel harcoló hadseregeink összes
katonáiban. Hiszen e világon
népeinknek még soha sem volt
olyan aktuális feadata amaz
axioma: **Ugy dolgozzál,**

mintha örökké élnél és
ugy imádkozzál, mintha
minden percben meghal-
nod kellene... mint a mos-
tani nagy háboruban.

Hogyne esnék jól tehát, ha e
kitűzött szent célunkat bármily
csekély mértékben is megköze-
litenünk sikerült és sikerül!

Másfél esztendeje küzdünk a
félvilág sokaságával szemben.
Harctereink száma megszámlá-
latlan. De azért a legválságosabb
viszonyok között sem hagytuk
el az önbizalmat.

Most pedig, mikor a világot
bámolatba ejtő harci sikereink
érett kalászeit hordogatjuk gar-
madában, lelkesedésünk csak
annál inkább fokozódhatik, mert
lépten-nyomon tapasztaljuk, hogy
igazságos ügyünkben — a ma-
gyarok Istene velünk volt, ve-
lünk van.

E véráldozatokkal teljes nagy-
szerű eredményeket, első sor-
ban Önöknek, a vérüket és
életüket áldozó hősöknek kö-
szönhetjük. Örök dicsőség az
életben maradónak és ke-
gyeletes tisztelet az elvérzetek
áldott emlékezetének!

A székely-magyar lelkesedés
sel párosult német megfontolt-
ság nagyszerű vívmányai, dia-
dalmaskodnak ma az egész föld-
tekén.

Csoda-e, ha utolsó csepp vé-
rünket, utolsó fillérünket is
készséges lelkesedéssel áldozzuk
a becsületes, igazságos küzde-
lem oltárára?

Nekünk úgy tetszik, hogy a
rettenetes vér- és anyagi áldo-

zatokat követelt nagy háboru
nehézségeinek oroszlan-részen
már túl vagyunk. De azért a
még meglevő ellenséget elbiza-
kodottan lekicsinyelnünk nem
szabad.

Ha eddig az ellenségek letö-
rése volt, ezután végső diadalaink
kivívása legyen biztató, reményt
nyújtó törekvésünk rugója...

Az itthon levőknek pedig
szent kötelességük a harcban
állókat minden erejükkel támo-
gatni.

Vajha módunkban lenne leg-
alább a székely ezredek ösz-
szes századaihoz eljuttatni a
„lelkesedést öntő” „Székelyor-
szág” megfelelő példányszáma! Ez
a kívánságunk azonban
gyenge anyagi erőnkkel jóval
túlhaladja s így csak szórva-
nyosan hozhatjuk meg lelkünk
vágyainak csekély mértékű ál-
dozatait.

De meglehetnék ezt fokozott
erővel azok, akiket az Uristen
bőven áldott anyagi javakkal!

Ez a figyelem, mely harcos
testvéreink ambícióját, lelkesé-
dését bizonyára nagyban emelné,
nem is volna lehetetlen kíván-
ság, ha lenne, aki meg- és át-
értse...

Addig azonban magyar tűz-
zel, szent lelkesedéssel, de né-
met megfontoltsággal előre!

Segítsen továbbra is a hadak
Istene és hozzon haza mind-
nyájatokat minél előbb — a
végső diadal fenséges napján!

Betegh Pái.

**A harctérre mindenki
küldhet és tábori borítékban küld-
jön is hírlapot itthonról.**

Hervadozó rózsák.

(Olasz harctér felől.)

Elhervadt már az ibolya,
hervadoz a rózsák,
Violaszin felhők szárnyán,
kél útra a nóták!

Hótakarta hegyek felől,
síró szellő hozza!
Ki tudja vaj' él-e még,
ki legbúsabban fújta?

Hótakarta hegyek ormán,
magyar hősök küzdenek!
Sapkájukon ott a rózsák,
mit' honn oda tűztek!
Elhervadt már, de még ott van,
hóval betakarva!
És ha meghal valamelyik,
rá teszik a sirra!

Violaszin felhők alatt,
kékes hegyek ormán,
Hóval takart sírok alatt,
sok hős pihen némán!
A nótát is, kik dalolják,
ki tudj' holnap hányan?
Hóval takart rózsás sirhant,
holnap hányval több van!

Violaszin síró felhő,
vidd el a bús nótát,
Ki tudja, hogy hány dalolja,
búcsu, hattyu-dalát?
Vidd — el, vidd — el kalászingó
szép magyar hazába,
Mindegyiknek, akáclombos,
kicsi falujába.

Nsz., 1915. okt. 1.

Kérnay Saturnó.

Tisztviselők helyzete.

Torda, 1915. november 6.

A világháború okozta drágaság
miatt az állami gépezet munkásai-
nak sorsa annyira megnehezült, hogy
létérdekét komoly veszély fenyegeti!
Az állam kormánya maga is tu-
datával bír e helyzetnek, amennyi-

ben nem rég félhivatalosan már jelezve volt, hogy a novemberben összeülő országgyűlés elé a kormány olyan törvényjavaslatot fog előterjeszteni, mely a megszorult köztisztviselők helyzetén méltó módon fog segíteni!

Ezen alkalomból jelent meg a „Budapesti Hírlap” 296 ik számában a nyugdíjas tisztviselők érdekében egy ilyen című felszólalás: „Segítséget a régi nyugdíjasoknak!”

Bizony a háború küzdelmeiben elérkezett az állami gondoskodásnak tizenkettődig órája, melyben a közgazgatás, igazságügyi szolgálat és a népnevelésügyi munkások táborának helyzetén is ép úgy segíteni kell, mint a házáért küzdő hadseregért; — mert a társadalom ezen osztályai nemcsak véráldozattal adoznak a nemzet ügyéért, hanem a társadalmi segítő és védelmi akcióban ép úgy kiveszik a maguk részét, mint az állam többi polgárai! (Ha jobban nem! Szerk.)

A hazafias áldozatkészségben csak annyi a különbség, hogy míg a közgazdasági, ipari és kereskedelmi téren ténykedők korlátlan szabadságukkal a felemelt közhasználati cikkek 100—300 percentes hasznából járulnak a segítő akció céljaihoz, addig az állam köztisztviselői **változatlan** kész fizetésükből létérdekük kockáztatásával teljesítik hazafias áldozatkészségüket!

Ha tehát a kormány nem bírja korlátozni a helyzetnek önkényű kihasználásával felemelt élelmi és ruházati cikkek fokozódó drágaságát, tegye lehetővé a védtelen, szorult helyzetbe jutott köztisztviselők létérdekének **rendkívüli segély által való biztosítását!**

Nem kételkedünk sem a kormány, sem a törvényhozás képviselői jóakarátában, mert a helyzet képe oly tiszta világításban áll előttük, hogy lelkiismeretes meggyőződéssel alkotják meg ezt a törvényt, melylyel a magyar állam **aktív és nyugdíjas tisztviselői során segíteni lesznek hivatva!**

Azért bizalommal emeljük fel kérészavunkat azokhoz, kiknek kezében van a köztisztviselők sorsa: vegyék komoly megfontolásra a tisztviselők érdekét, mert a helyzet olyan súlyos, hogy amolyan formák módosításával a megnyugtató és kielégítő segély nem lesz elérhető!

Ma már ott állunk, hogy az állam tisztviselőinek érdekét a hadsereg érdekével kell azonosítani! Jó és erős közigazgatás nélkül a hadsereg sem lehetne jól ellátni és biztonságban tartani; azért midőn az állam polgárainak hazafias áldozatkészsége a **harmadik hadikölcsönt egy milliárddal is túl** jegyezte, méltán mutatunk arra, hogy abból oly arányu segélyezést lehet a köztisztviselőkre fordítani, mellyel meg lehet őket menteni a fenyegető veszedelemtől!

Nem vagyunk illetékesek tervezet, javaslatokat előállítani s csak alkalmi szempontból vesszük annak hi-

rét, hogy a kormány olyan módozatot tervez a segítség megoldására, hogy a **tisztviselők összeállítását I—X. fizetési osztályba sorozná** s így a XI. fizetési osztály eltörlésével minden tisztviselő egy rangosztállyal emelkedő magasabb fizetésbe jutna!

Itt kell szót emelnünk azért is, hogy bármilyen lesz a kormány tervezete, terjessze ki gondoskodását a **nyugdíjas tisztviselőkre is!**

A méltányosság és igazság követeli, hogy ha nem is abban az arányban, mint az aktív tisztviselők létérdeke fog biztosítani: a **nyugdíjalományban levők helyzetén is segíteni égetően szükséges!**

A régi nyugdíjas öregeknek, kiknek nincs lakbérük, terjessze ki a törvényhozás az 1912. évi LXV. törvénycikk 38. §-ának rendelkezését, hogy **ők is megkaphassák a megérdemelt „lakbérnyugdíj” illetményt!**

A mai megélhetési viszonyokhoz képest e **morzsányi alamizsnát** az állam már csak az éhenhalástól való megmentés céljából is megadhatja a **régi öreg nyugdíjasoknak!**

S ha a méltányosság szempontja az 1912. évi LXV. t. c. alapján nyugdíjas állományba helyezett tisztviselőkre is kiterjedhetne, ezek helyzetén **nyugdíj illetményükhöz mértén százalékos drágasági segéllyel lehetne segíteni!**

Nem mi vagyunk az elsők, akik a **nyugdíjasok érdekében felszólalunk**, mert nem rég **Gróf Héderváry Károly** közismert államférfiu is szóvá tette a nyugdíjasok szorongatott helyzetét és szükségyszerű országos érdeknek tartja a magyar társadalom ezen intelligens osztályának súlyos helyzetén szintén segíteni!

Közzisírvért tény, hogy számos tagja a tisztviselői nyugdíj-állománynak nem ingyenélő, hanem igaz hazafiságból a közérdekű magyar kultúrának hasznos munkása!

Adja meg tehát az állam az itthon levő életharcokkal küzdő polgári hadseregének is a megélhetés biztosítását!

Harmath Domokos.

A hős 82-ösök

A cs. és kir. Hadügyminisztérium 1915. április 14 én kiadott 160-ik számú veszteség lajstromába foglalt 82-es ezredbeli tisztek és legénység névsora. (XLII. közlemény.)

Bartha József pót. 19. sz. Udvm. Parajd 1891. ms. (2-szor sebesült.) Csiffo János 18. sz. Udvm. Székelykeresztur 1894. ms.

Elekes Imre pót. 18. sz. Csvm. Ditró 1884., meghalt 1915. március 17-én.

Fekete Sándor 17. sz. Csikszentmárton 1894. ms.

Kuti János 10. sz. Udvm. Székelyszentmihály 1894. ms.

Ülkei Sándor 19. sz. Udvm. Ülke 1893. ms.

Az 1915. április 16-án kiadott 162 sz. veszteség lajstrom szerint:

Albert Ferenc 5. sz. Csikdánfalva 1885. hadifogoly (Tomsk). — András Ferenc pót. 3. pót. sz. Udvm. Vágás 1882. hadifogoly (Oroszország). — András József pót. 2. pót. sz. Csikmadaras 1885. hadifogoly (Oroszország). — András Lajos pót. 1. pót. sz. — Csvm. Kásonyfalva 1887. hadifogoly (Oroszország). — Antal Sándor 7. sz. Csvm. Borsók 1886. hadifogoly (Woronesch).

Bajkó Tamás (István) századkürtös 1. pót. sz. Csvm. Gyergyóditró 1881. hadifogoly. — Balázs Gergely pót. 4. pót. sz. Udm. Arvátfalva 1885. hadifogoly (Oroszország). — Bálint András pót. 4. pót. sz. Csikdelne 1890. hadifogoly (Oroszország). — Bartis Lázár pót. 3. pót. sz. Csikszentkirály 1886. hadifogoly (Oroszország). — Benedek Gyula pót. 1. pót. sz. Udvm. Gyepes 1886. hadifogoly (Oroszország). — Bertalan Sándor pót. 4. pót. sz. Udvm. Bibarcfalva 1884. hadifogoly (Oroszország). — Bilibók János (György) 2. sz. Csvm. Gyimesbükk 1890. hadifogoly (Bijsk). — Bilibók János pót. 1. pót. sz. Csvm. Gyimesbükk 1886. hadifogoly (Rjāsan). — Biró János pót. 9. menetsz. Csikszenttamás 1887. hadifogoly. — Blága Tódor pót. 4. pót. sz. Csikdánfalva 1883. hadifogoly (Oroszország). — Borbély Gusztáv pót. 1. pót. sz. Csikjenőfalva 1883. hadifogoly (Oroszország). — Botár Mihály pót. 3. pót. sz. Csvm. Madéfalva 1884. hadifogoly (Woronesch). — Botházi Imre századkürtös 6. sz. Udvm. Zetelaka 1890. hadifogoly (Wladimir). — Burján Ferenc pót. 13. sz. Csvm. Gyergyószentmiklós 1887. hadifogoly (Oroszország).

Csiszér András (Józsi) 6. sz. Udvm. Székelyveczke 1881. hadifogoly (Oroszország).

Darvas Imre (Albert) őrzető 11. sz. Csiktusnád 1891. hadifogoly (Oroszország).

Fancsali János 1. sz. Udvm. Farkaslaka 1883. hadifogoly (Bijsk, Oroszország). — Fekete Gergely pót. 4. pót. sz. Csiklázárfalva 1883. hadifogoly (Oroszország). — Fiezi Ferenc 2. pót. sz. Udvm. Korond 1882. hadifogoly (Omsk, Oroszország).

Gábor Sámuel pót. 4. pót. sz. Csikszentdomokos 1881. hadifogoly (Oroszország).

(Folytatjuk).

Az igazi székely

összetart és támogatja azt a lapot, mely a Székelyföld egysége, előhaladása s így mindnyájunk érdekében küzd. Csekély 2 K 50 fillérért három hónapig bárhova elküldjük a „Székelyország”-ot, melynek minden száma érdekes és értékes közleményeket ad.

Egy üzenetet...

Egy üzenetet visz a tábori posta, Messze a harcterről, az édes otthonba. Gyászos üzenetet, egy özvegy anyának, Hol már olyan régen, leveleket várnak.

Messze, odahaza, faluvégi háznál Egy levél érkezik épen vacsoránál. Az anya kezéből kikapja a lányka, Hogy ő elolvassa, mit írt kedves bátyja.

... Ismeretlen betűk, más kezeirása, Reszkette olvas ki egy-egy szót a lányka. Arca átváltozik; édes anyja nézi. — Mi lett kedves lánykám? — ijedten kérdezi

Kiesik a levél a lányka kezéből, Megered a könye, mind a két szeméből. Sirva borul, az anyja keblére; Vajjon mi lehetett írva a levélbe!?

Zokog az anya is, fölveszi a lapot, Vajjon ki írhatta, vajjon mit írhatott! Fekete betűkkel azt írták a végén: — Én is elsirattam fiát, temetésén... Oroszharctér, 1915. okt. 25.

S. Hegyi Sándor,
82-es őrmester.

Székely hősök.

Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Tordaaranyos- és Udvarhelyvármegyékből származó és a világ-háboruban megsebesült, meghalt vagy hadifogságba jutott hősöknek a hadügyminisztérium veszteség lajstromai alapján összeállított hiteles kimutatása.

XLIV.

Lengyel Albert. 2. gye. Hszvm. Kurtapatak 1884. hadifogoly (Omsk). — Lingurár János 2. gye. Hszvm. Magyarbodza 1891. hadifogoly (Rjāsan). — Lupuj Elek tart. 2. gye. 4. sz. Hszvm. Keresztvár 1889. hadifogoly (Bogutschar).

Marin Miklós 2. gye. 15. sz. Hszvm. Márkosfalva 1883. hadifogoly (Korsun). — Mark Gábor 50. gye. 9 sz. Tavm. Kisfenes 1885. hadifogoly (Nishni-Nowgorod). — Matei György c. őrzető 50. gye. 16. sz. Tavm. Szkerisora 1888. hadifogoly (Oroszország). — Moisés Miklós 2. gye. 4. sz. Hszvm. Zagon 1891. hadifogoly (Korsun). — Molnár Gergely 2. gye. 5. sz. Hszvm. Kézdiszentlélek 1890. hadifogoly (Astrachan). — Moraru Elek 2. gye. 4. sz. Hszvm. Zagon 1886. hadifogoly (Rjāsan).

Nan András 2. gye. 5. sz. Hszvm. Aldoboly 1890. hadifogoly (Korsun). — Németh Pál 2. gye. 8. sz. Hszvm. Kurtapatak 1886. hadifogoly (Jalutorowsk). — Nyag ovits János 2. gye. 13. sz. Hszvm. Keresztvár 1889. hadifogoly (Nishnij-Nowgorod).

Opra András pót. 2. gye. Hszvm. Torja 1880. hadifogoly (Oroszország). — Orbán József pót. 2. gye. Hszvm. Hidvég 1888. hadifogoly (Jalutorowsk). — Ötves Bánó tart. dobos 2. gye. 4. sz. Háromszvm. Szárazajta 1880. hadifogoly (Astrachan).

Paveluka Konstantin tart. 2. gye.

Hszvm. Bereczk 1879. hadifogoly (Korsun).

Rád Konstantin tizedes 50. gye. Tavm. Aranyoslóna 1881. hadifogoly (Tjumen). — Rencza János 2. gye. 4. sz. Hszvm. Bereczk 1886. hadifogoly (Korsun). — Rancz András örvezető 2. gye. Hszvm. Márkosfalva 1882. hadifogoly (Korsun). — Rosztás János tart. 2. gye. 4. sz. Hszvm. Alsócsernáton 1887. hadifogoly (Astrachan).

Simándi András örvezető 50. gye. 11. sz. Tavm. Toroczko 1889. hadifogoly (Oroszország).

Szabó József 2. gye. 13. sz. Hszvm. Zigon 1891. hadifogoly (Astrachan). — Szabó Márton 50. gye. 11. sz. Tordaavm. Torda 1884. hadifogoly (Oroszország). — Szántó József 2. gye. 7. sz. Hszvm. Kézdiesztelnék 1884. hadifogoly (Astrachan). Szász Kelemen tart. 2. gye. 4. sz. Hszvm. Kézdiesztelnék 1886. hadifogoly (Astrachan). — Szirb Vazul pótt. 50. gye. Tavm. Mészko 1889. hadifogoly (Tjumen). — Szöcs Eliás pótt. 2. gye. 4. pótsz. Hszvm. Aldoboly 1887. hadifogoly (Samarkand). — Szöts Pál pótt. 2. gye. 1. sz. Hszvm. Dálnok 1885. hadifogoly (Nisnij-Nowgorod). — Szücs Sándor örvezető 50. gye. Tavm. Aranyoslóna 1890. hadifogoly (Tjumen).

Tamás István 2. gye. 6. sz. Csikszentmiklós 1884. hadifogoly (Astrachan). — Terza János szakaszvezető 2. gye. 4. sz. Hszvm. Zigon 1887. hadifogoly (Korsun). — Tulaj Konstantin tizedes, c. szakaszvezető 50. gye. Tavm. Aranyoslóna 1881. hadifogoly (Tjumen).

Warga Áron tizedes 2. gye. 2. gépfegyveroszt. Hszvm. Bölön 1891. hadifogoly (Wolsk).

Zelena Károly Ferdinánd tart. tizedes 2. gye. 3. sz. Hszvm. Sepsibüksád 1887. hadifogoly (Korsun). — Zsugla Florea pótt. 2. gye. 3. pótsz. Hszvm. Kovászna 1886. hadifogoly (Tjumen).

A 35. sz. veszteség lajstromhoz: Brata Vazul 50. gye. 1. sz. Tavm. Nagyaklos 1886. hadifogoly (Tjumen). — Miklós Károly 50. gye. 5. sz. Marostvm. Gerendkeresztur 1893. hadifogoly (Samarkand). Ezek úgy voltak kimutatva, mint sebesültek. (Folytatjuk.)

53 esztendő Udvarhelyvármegye köz- igazgatási életéből.

Irta: lengyelfalvi Báró Orbán Ottó.
IX.

A többi kerületben a választások simán folytak le. Csupán az oláhfalvi kerület választása volt hátra.

A kereszturni sikeres választás után Székelyudvarhelyre érkeztem, ahol Török Albert főispán azzal fogadott, hogy nekem már könnyű, mert győztem, de neki az oláhfalvi kerület miatt igen kényes a helyzete. A miniszter ugyanis megren-

delte, hogy Oláhfaluban Krajcsik Ferencet okvetlenül választassa meg és a Török főispáni állását kötötte ehhez.

A két Oláhfalunak Dániel Károly, egy oláhfalvi székely ember fia volt a körjegyzője, aki a képviselőválasztásokból magának busás jövedelmet biztosított. A képviselőjelöltekkel szemben pártkülönbség nélkül ellenjelöltként szerepelt a körjegyzői körében és „alkotmányos költségek” címén 8—10,000 koronát vágott zsebre s akkor a fizető jelölt javára visszalépett. Szóval ő a képviselőjelöltséget állandóan üzletszerűen üzte, mint kitűnő jövedelmi forrást kamatoztatta önmagának.

Az első „alkotmányos költség”-et Ugron Ákos fizette volt neki és pedig mai pénzben 8000 koronát.

Ebből a pénzből Dániel Károly elsőrangú erdélyi tenyésztőket, sőt azokhoz megfelelő tenyészbikát is vásárolt. Szóval virágzó állattenyésztést rendezett be.

A többi jelöltektől kivásalt „alkotmányos költségek”-ből emeletes palotát épített, fekvősegeket vásárolt, uri fogatot állított magának és mikor már „Gemachter herr” volt, akkor derék, jó munkás, szorgalmas feleségétől elvált s szemrevalóbb feleséget vett magának. Később ez is elhalt és harmadszor is megházasodott. Azonban házasságai meddők maradtak; gyermektelenül halt meg s az összeharcsolt vagyon, halálával elkallódott. Ahogy jött, úgy el is ment...

Dániel Károly tehát Krajcsik Ferencel, a kormány jelöltjével szemben is fellépett képviselő-jelöltnek. Főispán, alispán, főszolgabíró sem tudtak annyira menni vele, hogy visszalépjen — „alkotmányos költség” nélkül... Török Albert főispán ezért volt annyira megakadva.

— Szörnyen nevetséges dolognak tartom, — szóltam a főispánhoz — hogy egy körjegyzőt a főispán, alispán és a főszolgabíró sem tud megrégulázni s visszalépésre kényszeríteni.

— Te könnyen beszélsz — válaszolt nekem a főispán elszomorodott arccal. Menj, próbáld megbuktatni Dániel Károlyt!

Miután pártom a paktum következtében a két Oláhfaluban érdekelve nem volt, Török Albertnek azt mondtam:

— Egy feltétel alatt, Dániel Károlyt megbuktatom. Feltételem pedig az, hogy a két Oláhfaluban a választási idő tartamára, nekem adjatok szabad kezet. A választási idő alatt oda hivatalnokot ne küldjete.

Hatalmazzatok fel arra, hogy én az intézkedéseimet akadálytalanul hajthassam végre. Így a hires körjegyző megbuktatását magamra vállalom.

Török Albert a markomba csapott jobbajával és derült arccal így szólt:

— Kívánságodat teljesítem. Rendelkezzél a katonaság felett. Minden, a választásra vonatkozó ügyben

feltétlen és korlátlan szabad kezet adok neked, csak Dániel Károlyt buktasd meg.

Ezután befogattam és kimentem Oláhfaluba. Szentegyházaskfalunak akkor igen derék papja volt Imre Károly, akit igazán, hízegés nélkül — minta-papnak, a katolikus pap-ság diszének lehetett nevezni. A főhadiszállást nála ütöttem fel és informáltattam magamat a dolgok állásáról.

Dániel Károlynak a két Oláhfaluban akkor még csak 61 biztos szavazata volt a csiki nagy utvonalmén, a rokonai közül.

Elhatároztam, hogy nekem abból a 61 szavazatból egy sem kell, azok elhódításával az időt nem töltöm. E helyett a két faluból összeirattam a legnagyobb gazembereket, akik verekedés és egyéb csínyekért már fogságot kaptak, ugyszintén az orvvadászokat is.

Mikor a névsort megkaptam, kiválasztottam abból 50-et, a legjobb madarakat. Nagy Oláhfaluban a lakásommal szemben egy házat kibéreltem a választás tartamára és oda elhelyeztem 25 jó legényt, kiknek napi zsoldja 2 K volt, éjszakára szintén 2 K, szóval 24 óráig 4 K. Botokkal és revolverekkel voltak felfegyverkezve. Teendőjük az volt, hogy éjjel-nappal a tanyán kellett őrtállaniok azért, hogy a Dániel Károly kortesei a falu felső részébe ne tudjanak eljutni és a mi embe-reinket elhódítani. Aki pedig kísérletet tenne erre, csipjék el és hozzák előmbé kihallgatásra.

A kis Oláhfaluban hasonló őrtanyát szerveztem azon a ponton, ahol az országutból a község közé feltér az út.

Ez intézkedéssel Dániel Károlynak lehetetlenné tettem, hogy a választókkal érintkezhessék és így a meglevő 61 szavazatnál, eggyel sem tudott többet megszerezni a maga részére. Az örök katonai pontossággal teljesítették kiadott utasításaimat és a Dániel-féle korteseket lépten-nyomon elcsípték s előmbé hozták rap-portra

Dániel Károly látva, hogy minden erőlködése dugába dült, harmadik napon eljött hozzám és 6000 K „alkotmányos költség” ellenében — visszalépéséi felajánlta, de én kereken elutasítottam. Kijelentettem, hogy nem vagyok ilyesmikre felhatalmazva. Aki őt megbizta azzal, hogy „alkotmányos költség”-et csináljon, kérje azt attól...

(Folytatjuk.)

**Havi fizetéssel
nyomdásztanulónak** egy jóra való, szorgalmas fiut **felvesz** Betegh Pál könyvnyomtató-intézetébe Székelyudvarhelyt. Reál- vagy polgári iskolai két osztályt, avagy algimnáziumot végzetek előnyben részesülnek.

Táborból.

A 82-esek 1915. szept. 23-ra
visszatérő éjszakája.

A „Székelyország” rendes tudósítójától.

Bár meg vagyok róla győződve, hogy az a körülmény senkit sem érdekel, mikép én szabadságon voltam, azért mégis fell kell említenem, mert ez igazolja azt, hogy ezredemnek a címben említett nevezetes éjszakájáról, csak most emlékezem meg. Másfelől pedig azért írom, hogy a tudósítást mások közvetlen tapasztalatai és elbeszélése után írom.

Visszatérve letelt szabadságomról, magam köré gyűjtöttem néhány székely társamat, akiknek elbeszélését hol a kétségbeesés, hol az öröm váltakozó érzéseivel hallgattam végig.

— Elutazása után két nappal történt, hogy az oroszok se szó, se beszéd, egyszerűen faképnél hagyták csapatainkat — mondják nekem az elbeszélők — és mi kénytelenek voltunk 25—30 km.-nyi távolságban mocsaras, posványos helyre üldözni őket.

Pár napi ott tartózkodás után, mivel valahol nagyon heves támadással frontunkat visszanyomták, állást foglaltunk a Sztr folyó jobbpartján, ahol mindent elrendeztünk az ellenség kellő fogadtatására. Többek között a hidakat is mind felrobbantottuk, hogy az ellenség munkáját nehezítsük.

Az elbeszélő itt szünetet tart. Ragyujt, majd a homlokát megtörli. Ugy látszik, gondolatait rendezzi, vagy a gyorsan lefolyt eseményeket sze-degeti rendbe. De türelem, mert ismét folytatja:

— Sokat esett az eső. Folyton sár volt. Az éjszakák mindig koromsötétek. Egy lépésnyire sem lehetett látni. Ez pedig jó alkalom arra, hogy észrevétlenül támadni lehessen.

Az oroszok ennek tudatában a nevezetes szeptemberi éjszakán, vagyis annak beálltával, a sötétség leple alatt keskeny hidat vertek a folyón. Ezt azonban előre tölt őreink észrevették és a távbeszélő útján (mert az egész haretér be van hálózva a távbeszélő drótjaival) a tűzéségnek azonnal tudomására adták, de ők — nem tudom miért — 10 órára tüzték ki a hid eltüntetését.

H nem e számításuk kárba vészett, mert a kitűzött időben III. zászlóaljunk irányából rémítő zsvaj, láрма, majd pedig lövés vált hallhatóvá. Nem tudtuk mire vélni a dolgot. Hamarosan távbeszélőhöz ülök, de hívásomra semmi választ nem kaptam. Itt baj van. A vonal el nem szakadhatott, mert az magasan a fákon volt...

A helyzet percreről-percre válságosabbá vált. A percek kinosakká lettek, mert hol heves lövöldözés, majd esend vagy láрма keletkezett. Mondhatom, nagyon kinos volt a várakozás, míg a kémszemlére küldött lovas visszatért azzal, hogy egyes katonákkal találkozott, akik rémes dol-

gokat mesélnek. E szerint a muszkák a vizen átjöttek és előőrseinket elfogták s egészen állásainkig lopóztak előre, ahol már védekezni sem lehetett és így a mieinkből sokat elfogtak.

De hiszen ez lehetetlen. A mi székelyeink inkább meghalnak, hogyszem fogságba engedjék magukat hurcoltatni. Nem, ez lehetetlen. Egykét ember beszédjére nem lehet adni... Hátha tévedtek.

Makó Sándor őrmester, ami kitüntetésért derék ezredkürtösünk önként vállalkozott arra, hogy ő majd utána néz a dolognak.

A felvilágosítást hamar megkaptuk, mert Makó két társával habzó lovakon és a következő jelentéssel tért vissza:

— Ezredes urnak jelentem alásan, bent voltunk a frontban lévő falu között, ahol a mieink a muszkákkal vegyest kergetőznek. Csak lélekjelenlétünknek köszönhetjük, megmenekülésünket. Amint észre vettem, hogy muszkák vesznek körül, sőt hangos szóval is elállják utamat, embereimnek oda szoltam, hogy lovat sarkanyuzni és gyerünk. A lovaknak sem kellett sok biztatás, mert — úgy látszik — érezték a veszélyt, ami körülvett; tekintve, hogy megindulásunkkor az ellenség golyózáporral üldözött. (Amit igazol az is, hogy ugyanabban az időben, ami állomásunknál csaptak le a golyók.) Utközben találkoztam az ezredtartálékkal, hadnagy ur Kollisch vezetésével, akit a helyes irányban igazítottam...

Ismét kinosakká, vagyis még türehetetlenebbé vált a helyzet. Mindannyian feszült figyelemmel vártuk a fejleményeket.

...Halga! Megint lövöldözés és láрма. Tehát a tartálékok (az 1. és 10. század), százados ur Wagner és hadnagy ur Kollisch vezetésével, megkezdtek munkájukat.

Két tűz közé szorították az ellenséget és megadára kényszerítették a le nem kaszaboltakat. Mert — amint a jelentések mondják — rengeteg sok az ellenséges halott.

Az ellentámadás eredményéről nemsokára meg is győződünk, mert kisebb-nagyobb csoportokban 450 egészséges és 150 sebesült foglyot hoztak haza derék székelyeink.

A foglyok számalmasan néztek ki. Meglátszott rajtuk a dulakodás és a vizen való átkelés nyoma. Előadásuk szerint, a kozákok korbáccsal kergették a vízbe, akik a hidon nem igyekeztek átjutni. Mikor pedig a mieinkkel összekerültek, azok — székelyesen — puskatussal rémitő pusztitást vittek végbe soraik között s boldog volt, aki simán megadhatta magát.

Mikor a foglyokat elszállították, akkor már jött az örvendetes jelentés, hogy minden helyre-állott; ismét csend lett mindenfelé s mindenki a helyén van. Mi pedig az izgalmas órák után kifáradva, szintén pihe-nésre tértünk.

Tehát a székelyek újból megmutatták, mire képesek. Ez nagy lelki

örömmel töltött el és az is, hogy Frigyes főherceg főparancsnokunk Ő Fenségének elismerő, dicsérő szavait olvashattam.

Föl a fejvel székelyek! Büszkeség töltött el benneteket, hogy fiatalok dicsőséget és hírnevet szereztek s továbbra is szereznek a székelységnek!

Stein S. Zsigmond,
önkéntes.

HIREK.

— **A király köszönetét** és üdvözlését küldi az Olaszország ellen hősiességen kitartó és bámulatra méltó áldozatkészséggel harcoló derék csapatoknak, valamint Jenő főherceg vezérezredesnek, a csapatok parancsnokának.

— **Kitüntetés.** A király Ő felsége Schrammhauser Károly 82. gye. őrmesternek a vitézségi érem szalagján a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

— **Városi közgyűlés.** Székelyudvarhely város képviselőtestülete holnap, e hó 8-án d. e. 9 órától kezdődőleg tartja meg őszi rendes közgyűlését, melynek főtárgysorozata 45 pontból áll.

— **Előléptetett önkéntesek.** Rothenáry Albert ezredes, a székelyudvarhelyi 82. gyalogezred parancsnoka Roth, Lőrinczi, Márton, valamint Lakatos Imre, Peterffy Zoltán, Jerzsák Béla, Binder Emil, Gábor Zoltán, Mantsch József, Török István, Zakariás Balázs, Dr Szenkovits János, Hacker Dezső egyévi önkénteseket — egyévi önkéntes c. őrmestereknek; Finta Miklós, Dr Madarász Félix, Serbu Salamon, Hirsch Márton egyévi önkéntes tizedeseket — egyévi önkéntes szakaszvezetőknek; Györfi András, Józsa Béla, Zakariás Gerő, Szabó Béla, Pál Ferenc, Józsa Domokos, e. é. önkénteseket — e. é. önk. c. szakaszvezetőknek; Gaál Dezső, Rátz Jenő, Kajtár Lukács, Dr Csukás Géza egyévi önkénteseket — e. é. önk. tizedes, címz. szakaszvezetőknek; Endes István, Fährich Szilárd, Weisz József, Ajtay János, Pesti Gyula, Sperker Imre egyévi önkénteseket — e. é. önk. tizedeseknek; Kiss Zsigmond, Bedő Ferenc, Molnos Béla, Biró Albert, Darvas István e. é. önk. — címz. tizedeseknek; Göllner Emil, Zathureczky Zoltán, Varga Pál e. é. önkénteseket — e. é. önk. őrzetőknek; Breda Traján e. é. önk. — e. é. ö. c. őrzetőknek léptette elő.

— **Dr Török Pál polgármester.** Vizakna város képviselőtestülete Báro Bánffy Kázmér alispán elnökletével helyettes polgármesternek Dr Török Pál ügyvéd, városi főügyészt egyhangulag megválasztotta.

— **Natonai előléptetések.** Rothenáry Albert ezredes, a székelyudvarhelyi cs. és kir. 82. gye. parancsnoka Metzl Ottó szakaszvezető, c. őrmestert — valóságos őrmester-

nek; Pap Márton népf. szakaszv. és Kovács Károly szakaszvezetőt — címz. őrmestereknek; Haba Mihály gyalogost — tizedesnek; Andrási Gyula póttartálékost — őrzetők, c. tizedesnek és Asztalos Ferenc póttartálékost — címz. tizedesnek léptette elő.

— **Székely Társaság.** A nagy-szebeni Székely Társaság e hó 10-én — mint a „Nagyszebeni Ujság” írja — a Polgári Körben rendes havi összejövetelt tart. E szerint tehát ott a Székely Társaság most is rendesen összejön. Vajjon mindentül így van-e? Feleljen e kérdésre a hivatott vezetők lelkiismerete...

— **Kertészek áthelyezése.** A földmivelésügyi miniszter Holló Jenő tordai állami kertészt, az ottani áll. iskola érdemes vezetőjét és Horváth Mihály sepsiszentgyörgyi áll. kertészt, kölcsönösen áthelyezte.

— **A dubravai Solymossyak** egyik derék sarjadéka: Solymossy Lajos, volt 9-es honvédhuzár főhadnagy, Székelyudvarhely város főszámvevője, aki már 52 éves, önként jelentkezett szolgálatra, hogy 1848—49-ben a hazáért küzdött őseihez méltóan, részt vehessen a világháború harcaiban. Kérését a király Ő Felsége teljesítette és — mint a hivatalos lap közli — népfelkelő főhadnagynak kinevezte. Solymossy Lajos e dicséretre nem szoruló tettével, példát szolgáltatott sok, nálánál fiatalabbnak. Isten segítse és hozza haza dicsőséggel!

— **Az idei dohánytermés** beváltása dec. 13-ika és 1916. február 29-ike között lesz. A marosvásárhelyi felügyelőség 1916. január 3—15. és február 16—25-ig eszközli a beváltást. A beváltási árnak tíz százalékat árpótlék fejében kapják a gazdák.

— **A jó gazda** — mint mondani szokás — télen is talál foglalkozást magának. Ilyen jó gazdának látjuk a Torda-aranyosvármegyei Gazdasági Egyesület vezetését is, amelynek mindig van dolga és egy pillanatig sem szünetel, mint — sajnos — más vármegyékbéli hasonló egyesületeink. Nem akar ez a szóváltatásunk sem reklám, sem hízogás lenni. Hiszen erre a derék vezetőségnek s különösen Török Bálint titkárnak, aki az egyesület lelke, semmi szüksége sincs. Azonban fáj látnunk és tapasztalunk, hogy többi székely vármegyéinkben, ahol szintén volna elég dolog, hallgat a krónika. Vádkodni nem akarunk, csak éppen szót akartunk tenni ezt a körülményt és felébreszteni az illetékes körök tisztá lelkiismeretét. Mert nekünk bizony szegyet ütött a fejünkbe a nevezett egyesület vezetősége — eddig szokatlan munkásságával. Azt gondoljuk, ha ott lehet, miért ne lehetne mindenütt!... A földmivelésügyi kormány — úgy tudjuk — az anyagiakról gondoskodott, a szellemiek pedig egyiknél sem hiányzanak. A jó-ravaló rétséget — feltételeznünk sem szabad. Mert a létlenség — az

ördög párnája! Várjuk tehát a jó-akaratu visszhangot!

— **Szinészet.** Farkas Béla, a délvidéki II. sziniterület igazgatójának szntársulata — mint már előre jeleztük — tegnap (szombaton) előadásait megkezdte Székelyudvarhelyt a „Jó éjt muki” c. bohózat-tal. Ma (vasárnap) két előadás lesz. Delután 4 órakor felhelyárrakkal: „Katonadolog”, este 8 órakor rendes helyárrakkal először: „Lengyelvér”, Bérleni lehet és szelvények kaphatók: Pusztay Béla titkárnál.

— **Hány háborúból áll a jelenlegi világháború?** A most dúló világháborúban 14 nép, illetve állam vesz részt és pedig a mi oldalunkon őt: Németország, Magyarország, Ausztria, Bulgária és Törökország; az ellenséges részen kilenc: Oroszország, Anglia, Belgium, Franciaország, Monaco, Olaszország, Montenegró, Szerbia és Japán. Azonban e nagy- és kishatalmaknak nem mindegyike üzente meg a központi hatalmaknak a háborút. Hadiállapotban vannak ellenben:

Németország 8 állammal (Olaszország nélkül) 8, Magyarország és Ausztria mind a kilenc ellenséges hatalommal 9, Bulgária 6 hatalommal: Oroszországgal, Angliával, Franciaországgal, Olaszországgal, Montenegróval és Szerbiával (Oroszország szándékosan van itt említve, noha formális hadüzenet még nem történt) 6, Törökország ugyanezen hat ellenséges hatalommal 6. Az ellenkező oldalon: Oroszország az ellenséges központi hatalmakkal: Németországgal, Ausztriával, Magyarországgal, Bulgáriával és Törökországgal 5, Anglia ugyanezekkel a hatalmakkal 5, Belgium Németországgal, Magyarországgal és Ausztriával 3, Franciaország, mint Oroszország és Anglia, öt állammal 5, Monaco Németországgal, Magyarországgal és Ausztriával 3, Olaszország Ausztriával, Magyarországgal, Törökországgal és Bulgáriával 4, Montenegró Németországgal, Ausztriával, Magyarországgal, Törökországgal és Bulgáriával 5, Szerbia ugyanezekkel a hatalmakkal 5, Japán Németországgal, Ausztriával és Magyarországgal 3. Összesen 67.

Ennek azonban természetesen csak a felét kell venni, minthogy itt minden háború duplán van számítva: az egyik és a másik részről. Ez is elegendő azonban arra, hogy Rabbi Ben Akiba, ha ma még élne, visszavonja ama nevezetes kijelentését, hogy „semmi sem új a nap alatt”. A töntebb kis statisztika összeállítója különben kifejezett egy fontos és szerfölött veszedelmes ellenséget: San Marinot. („Magyarország”.)

Szerbia végnapjai megvannak számlálva. A bolgár távirati ügynökség e hó 6-iki jelentése szerint — egy bolgár hadosztály bevonult Nisbe. (M. e. s. o.)

Nyomtatja és kiadja BETEGH PÁL könyvnyomtató int. Székelyudvarhely.